

مقدمه

از آنجایی که فعالیت‌های جامعه مدنی هر روزه بیشتر و بیشتر با تکنولوژی‌های اطلاعات و ارتباطات پیوند می‌خورند، بناچار مفاهیمی همچون دسترسی به اطلاعات، حفاظت داده‌ها و امنیت ارتباطات دائما بیشتر و بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند. بسیاری از NGOها با مشکلات مرسوم همچون مقابله با ویروس‌ها و از بین رفتن داده‌ها درگیر هستند و عده‌ای دیگر که با اطلاعاتی حساس‌تر کار می‌کنند، نگرانی‌هایی اضافی نیز درباره مسائلی مانند امنیت ارتباطات، ذخیره یا اشتراک داده‌ها و دسترسی به اطلاعات دارند. «نسخه ایمنی NGO in a Box» تلاش می‌کند با در دسترس قرار دادن مجموعه‌ای از ابزارهایی که با دقت برای کاربردهای بخش غیرانتفاعی انتخاب شده‌اند، به بخشی از این نگرانی‌ها پاسخ دهد. این مجموعه نرم‌افزار حاصل همکاری بین دو سازمان است: Tactical Tech و Front Line – که متخصص ایجاد ظرفیت برای NGOها و مدافعان حقوق بشری است که در کشورهای در حال گذار و توسعه فعالیت می‌کنند.

به خاطر کار با مدافعین حقوق بشر در اقصا نقاط دنیا، FrontLine تقاضاهای بسیاری برای پشتیبانی مسائل مربوط به فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات دریافت کرد. این تمهیدات در نسخه ایمنی پروژه «NGO in a Box» اندیشیده شده‌اند و به نظر می‌رسد که این مجموعه نرم‌افزار می‌تواند سهم عمده‌ای در پاسخگویی به نیازهای متفاوت مدافعان حقوق بشر که در شرایط گوناگون ولی غالبا خصومت‌آمیز فعالیت می‌کنند بازی کند. کار Tactical Tech نیز با تلاش‌های هر روزه NGOهای استفاده‌کننده از تکنولوژی‌های اطلاعات و ارتباطات شکل گرفته است. این مجموعه بخصوص برای پاسخگویی به نیازهای NGOهای کوچک و متوسط با منابع محدود که وقت یا تخصص کافی برای تصمیم‌سازی درباره نیازهای مرتبط با فن‌آوری خود را ندارند، مناسب است. این نسخه از «NGO in a Box» در واکنش به نیازی مشخص توسعه یافته است؛ کاهش موانع موجود در سر راه انتخاب، دسترسی و به کار گیری ابزارهای امنیت و حفاظت داده‌ها. توانایی ارتباط قابل اتکا و جمع‌آوری ایمن اطلاعات تا بالاترین حد ممکن یکی از مهمترین عناصر در ایمنی مدافعان حقوق بشر و دیگرانی است که معمولا به دلیل کارهایشان تحت ریسک جدی هستند. برای مثال، امنیت اطلاعات شاهدان نقض حقوق بشر - به هر شکلی که نگهداری شود - یکی از مهمترین مسائل مدافعان حقوق بشر است. بعضی از NGOها دسترسی‌ای بسیار محدود به فن‌آوری‌های مورد نیاز خود دارند. جریان برق آنها ممکن است پایدار نباشد و قطع و وصل شود. کامپیوترها ممکن است قدیمی باشند و نگهداری آنها مشکل باشد. دسترسی به اینترنت ممکن است موجود نباشد، مشکل باشد یا تا به آن حد گران باشد که در عمل استفاده از آن ناممکن باشد. تمام ارتباطات ممکن است استراق شوند و بعضی از آنها ممکن است مسدود شوند.

بعضی مدافعین حقوق بشر متخصصان استفاده از فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات هستند. بعضی‌ها مجبور به افزایش مهارت‌هایشان بوده‌اند تا بتوانند بر موانع فائق شوند و کارهایشان را انجام دهند. بعضی‌ها نیز بخت توسعه این مهارت‌ها و دانش را نداشته‌اند.

این مجموعه تلاش می‌کند تا گروه‌های مواجه با این مشکلات را برای استفاده از ابزار ایمنی، توانمند کند. البته مطمئنا هیچ راه حل واحدی که بتواند برای همه کاربران مناسب باشد وجود ندارد، به همین سبب لازم است که ابزارها و مواد خام موجود در این بسته با توجه به مشخصات و نیازهای محلی، مورد استفاده قرار گیرند. به هر حال، محتوای این مجموعه در پاسخ به سوال‌هایی خاص جمع‌آوری شده است، از جمله: چه ابزارهایی برای چه کارهایی نیاز دارم؟ چگونه می‌توانم یک نرم‌افزار انتخاب کنم؟ از کجا می‌توانم آن را پیدا کنم؟ وقتی یک کارشناس ایمنی کامپیوتر نیستم، از کجا بدانم چه چیزی مفید و موثر است؟ آیا این ابزارها قابل اعتماد هستند؟

در نتیجه، ابزارها و مصالح موجود در این بسته، با مشارکت متخصصان امنیت و تجربه کار در کشورهای در حال توسعه انتخاب

NGO in a box – security edition

شده‌اند. این مشارکت‌کنندگان این ابزارها را در محیط واقعی آزمایش کرده و آن‌ها را با راهنماها و نکاتی درباره استفاده آن‌ها همراه کرده‌اند. نسخه ایمنی NGO in a Box در طول چندین برنامه آموزشی و با همکاری نزدیک شاغلان حوزه امنیت غیرانتفاعی همچون Privaterra توسعه یافته است.

این مجموعه دائماً رشد می‌کند. ما تصدیق می‌کنیم که فن‌آوری در طول زمان تغییر می‌کند، ابزارها و مصالح جدید فراهم می‌شوند، راه‌حل‌ها قدیمی و منسوخ می‌شوند و نیازهای کاربران این مجموعه تغییر می‌کنند یا گسترش می‌یابند. بازخورد (فیدبک) کاربران و نظرات و پیشنهادهای آن‌ها در این فرآیند بسیار حیاتی است. تنها با دریافت دیدگاه‌های بیشتر و شنیدن عقاید کاربران و مشارکت‌کنندگان این حوزه‌ها است که این منبع می‌تواند به شکل درخور، پاسخگوی نیاز گروه‌های واقعی‌ای باشد که مشغول فعالیت هستند. آرزوی ما این است که شما این مجموعه نرم‌افزار را مفید تشخیص دهید. ما نیز برای توسعه برای بهتر شدن آن تلاش می‌کنیم. منتظر شنیدن بازخوردهای (فیدبک‌های) شما هستیم.

اکتبر ۲۰۰۵

FrontLine – "موسسه بین‌المللی برای حمایت از مدافعین حقوق بشر" مستقر در ایرلند است. اطلاعات بیشتر درباره FrontLine را می‌توان در www.FrontLineDefenders.org یافت.

Tactical Technology Collective یک NGO ثبت شده هلندی است که برای توضیح دادن و رمزگشایی فن‌آوری برای موسسات غیر انتفاعی کشورهای در حال توسعه فعالیت می‌کند. اطلاعات بیشتر درباره Tactical Tech را می‌توان در www.TacticalTech.org یافت.

نسخه ایمنی NGO in a Box بخشی است از خانواده بزرگتری از مجموعه نرم‌افزارهای مرتبط با فن‌آوری‌هایی که به سمت بخش غیرانتفاعی هدف‌گیری شده‌اند. اطلاعات بیشتر را می‌توانید در www.ngoinabox.org بیابید.

چگونه از این راهنما استفاده کنیم؟

کتابی که مشغول خواندن آن هستید، راهنمایی است برای توضیح چگونگی استفاده از برنامه‌های موجود بر روی سی‌دی NGO in a Box (نسخه ایمنی). این کتاب را می‌توان به عنوان مقدمه‌ای بر دنیای امنیت الکترونیکی نیز مطالعه کرد. استراتژی ما افزایش ایمنی داده‌های موجود در کامپیوتر شما و اطلاعات منتقل شونده روی اینترنت و ایمیل است. ما همچنین آرزو داریم تا بتوانیم علاقه و آگاهی شما درباره مفاهیم امنیت الکترونیکی را افزایش دهیم و باعث شویم شما به نقاط ضعف و قوت خود واقف شوید.

ما در اینجا ۲۰ عنوان نرم‌افزار را از سی‌دی انتخاب کرده‌ایم و شیوه استفاده از آن‌ها را با جزئیات شرح داده‌ایم. در موارد نیاز، تلاش کرده‌ایم تا بعضی مفاهیم دخیل در افزایش امنیت در جهان دیجیتال را نیز معرفی و تشریح کنیم. موضوعات تنوع بسیاری دارند، از چگونگی جلوگیری از ورود ویروس‌ها به کامپیوتر گفته تا جدیدترین شیوه‌های رمزگزاری. کتاب به چند بخش تقسیم شده است که هر کدام برنامه خاصی را مورد بررسی قرار می‌دهند. بعد از این فصل‌ها که به تشریح برنامه‌ها پرداخته‌اند، به فصل‌هایی خواهید رسید که اطلاعاتی عمومی درباره استفاده از کامپیوتر، نصب و حذف برنامه‌ها و راهنمایی درباره ابزارهای ذخیره‌سازی جاداشدنی را به شما ارائه می‌دهند. در بخش‌هایی فرهنگی لغاتی گنجانده شده است که اصطلاحات فنی مورد استفاده در جای جای این راهنما را فهرست کرده، توضیح می‌دهد. تمام مدخل‌های موجود در فرهنگ‌نامه در طول متن به شکل برجسته نمایانده شده‌اند.

چرا به این راهنما نیاز داریم؟

پی بردن به اهمیت و ضروری بودن مسائل ایمنی، معمولاً پیش از اینکه بسیار دیر شود، مشکل است. با ظهور کامپیوتر و اینترنت، نظارت و سانسور به سرعت از میزهای قدیمی وزارت کشور، به اتاق‌های انباشته از کامپیوتر در اقصا نقاط دنیا تغییر مکان داده است. از آنجایی که هر روزه حجم بیشتری از اطلاعات به شکل دیجیتالی ذخیره و منتقل می‌شوند، مفاهیم مرتبط با داده‌ها و ایمنی فردی باید دوباره تعریف شوند. برای کامپیوترها تفاوت زیادی ندارد که هزاران خط را ذخیره و بررسی کنند یا میلیون‌ها خط را. ما در آغاز کار به اندازه کافی برای جلب توجه طرفداران این حقوق بشر فریاد نکشیدیم و حالا بیشتر دولت‌های دنیا زیرساخت مناسب برای نظارت بر اینترنت را ایجاد کرده‌اند.

وقتی قوانین تغییر کنند (یا بدتر شوند) و آزادی بیان، اظهار عقیده و گردش اطلاعات محدود باشد، چگونه باید عکس العمل نشان دهیم؟ چه ابزارهایی در دست داریم که بتوانیم محرمانه بودن و آزادی اطلاعات خود را تضمین کنیم؟ کامپیوترها مطمئناً یک مشکل عمده دیگر نیز دارند. آن‌ها همیشه از کار می‌افتند و اسناد بسیاری که بر روی آن‌ها کار می‌کردید را غیب می‌کنند! آن‌ها دائماً به ویروس‌ها مبتلا می‌شوند، یا قفل می‌کنند یا برای اجرای کارها حافظه کافی ندارند! مطمئن باشید شما تنها کسی نیستید که با این مشکلات دست به گریبان است. به همین دلیل ما کارکرد صحیح کامپیوتر شما را یکی از مولفه‌های مهم در امنیت عمومی می‌دانیم.

نرم‌افزارهایی که در این سی‌دی ارائه شده و در این راهنما توضیح داده شده‌اند می‌توانند گام اول شما در پاسخ به مشکلات بالا باشند. این ابزارها با هدف متخصصان کامپیوتر طراحی نشده‌اند و ما امیدواریم که توضیحات ارائه شده در این راهنما، مسائل را در حد توان کاربران معمولی، ساده کنند.

این راهنما توضیح می‌دهد که بعد از نصب برنامه‌ها چگونه باید از آن‌ها استفاده کنید. به هر حال توصیه ما این است که پیش از نصب برنامه‌ها، راهنمای مرتبط با آن‌ها را مطالعه کنید و مطمئن شوید که می‌دانید در حال نصب چه نوع نرم‌افزاری هستید و هدف از نصب آن چیست. خواندن این کتاب نیاز به رعایت هیچ ترتیب خاصی ندارد اما اگر هیچ چیز درباره کامپیوترها نمی‌دانید، پیشنهاد

می‌کنیم که از پیوست‌ها شروع به خواندن کنید. اگر روی کامپیوترتان اطلاعاتی دارید که نگران هستید با نصب نرم‌افزارها جدید آسیب ببینند، پیشنهاد می‌کنیم که از بخش «ابزارهای تهیه پشتیبان» (Backup Tools) شروع کنید. این، پروژه‌ای در حال رشد است که هنوز در مراحل اولیه توسعه خود قرار دارد و ما راه‌های بسیاری برای شما تدارک دیده‌ایم تا از این پروژه حمایت کنید و به ما درباره کل پروژه یا بخشی از آن فیدبک بدهید. اگر احساس می‌کنید که می‌توانید در این محتوای این پروژه بهبودی ایجاد کنید یا راهنما را به زبانی دیگر ترجمه کنید، به ما خبر بدهید!

آزادافزار (Free Software) و بازمتن (Open Source)

تمام برنامه‌های تشریح شده در این راهنما (و اکثر برنامه‌های دیگری که روی این سی‌دی پیدا خواهید کرد) رایگان و آزاد هستند. وقتی شما این نرم‌افزارها را نصب و استفاده می‌کنید هیچ کس پولی در نمی‌آورد. بازمتن شیوه‌ای معمول و در حال رشد برای برنامه‌نویسی است. این سیستم جامعه اینترنت را، بر اساس خواسته‌اش، کم یا زیاد در تولید یک برنامه جدید شریک می‌کند. هیچ کس مالک حقوق این برنامه نیست و همه می‌توانند از قابلیت‌های آن بهره‌مند شوند. می‌دانیم که دو فکر بهتر از یک فکر است. پس از آنجایی که پروژه‌های بازمتن مشارکت‌کنندگانی بسیار بیشتر از آنچه هر شرکت حقوق دهنده بتواند استخدام کند، دارند، نرم‌افزارهای حاصل از آن‌ها بهتره بوده و دائماً نیز در حال بهتر شدن هستند. بدیهی است که گیرها و دست‌اندازهایی هم در طول راه وجود دارند ولی با اینحال مزایای بازمتن آرام آرام در حال چربیدن بر مشکلات آن است.

ویندوز

امروزه بسیاری از کامپیوترها با سیستم عامل Microsoft Windows کار می‌کنند. این نرم‌افزار با مبانی جامعه بازمتن و آزادافزار تناقض دارد. اما اگر می‌خواستیم راهنمایی مبتنی بر Linux یا دیگر سیستم‌عامل‌های بازمتن تهیه کنیم، افراد زیادی در جامعه غیرانتفاعی اصولاً نمی‌دانستند از چه چیزی حرف می‌زنیم و این سی‌دی دیگر برای آن‌ها قابل استفاده نبود. در حال حاضر، منزه‌طلبی را کنار می‌گذاریم و به واقعیت می‌چسبیم! البته بامزه است بدانید که اکثر مشکلات امنیتی‌ای که از آن‌ها حرف می‌زنیم به این دلیل به وجود آمده‌اند که اکثر ما از ویندوز استفاده می‌کنیم. استفاده عمومی از ویندوز است که باعث شده نویسندگان این راهنما فصل‌های بسیاری را به ابزارها و راه‌های علاج مشکلات امنیتی اختصاص دهند. تصاویر موجود در این راهنما از یک کامپیوتر با سیستم عامل ویندوز ۲۰۰۰ برداشته شده‌اند. اگر شما از نسخه دیگری استفاده می‌کنید ممکن است بعضی رنگ‌ها یا تصاویر را متفاوت ببینید ولی به هر حال تفاوت عمده‌ای وجود نخواهد داشت.

به روز کردن (Update) برنامه‌ها

هربرنامه‌ای دائماً در حال تغییر و بهتر شدن است. ایرادات برنامه‌های نوشته شده قبلی کشف می‌شوند و وصله‌های (Patch) جدید ارائه می‌شوند تا نرم‌افزارهای قبلی را بر اساس نیازهای کامپیوترهای فعلی یا محیط اینترنت تنظیم کنند. به این دلیل است که در اختیار داشتن آخرین نسخه‌های برنامه‌ها اهمیت دارد. این مساله بخصوص در مورد ضدویروس‌ها، جاسوس‌افزارها (Spyware) و فایروال‌ها مهم است. تمام نرم‌افزارهای موجود بر روی این سی‌دی دارای شماره نسخه هستند و هرچند وقت یکبار تاریخ گذشته می‌شوند. شما همیشه می‌توانید جدیدترین نسخه‌ها یا الحاقات را روی وبسایت ارائه دهنده آن نرم‌افزار پیدا کنید. لطفاً هر چند وقت یکبار برای دریافت و نصب این به روز رسانی‌ها اقدام کنید.

مطابقت با قانون

کشورهای چهارگوشه دنیا، قوانین بسیار متنوعی دارند. این مساله در مورد کامپیوترها و اینترنت نیز صدق می کند. ممکن است بعضی از ابزارها یا نرم افزارهای ارائه شده در این سی دی در کشور شما قانونی یا پذیرفته نباشد. لطفا خودتان مسوولیت آگاهی به قوانین محلی و تصمیم برای نصب و استفاده از هر نرم افزار را بر عهده بگیرید.

راهنما

در این راهنما یک نشان‌گذاری خاص را رعایت کرده‌ایم. این مساله شامل مراجع تصویری و دستورالعمل‌های کاربری نیز می‌شود. هر برنامه دارای یک نمودار تصویری است که قابلیت‌ها و نیازهای آن را مشخص می‌کند.

راهنمای صفحات برنامه

- راهنمای انتخاب یک گزینه در یک منو

انتخاب کنید: Eraser < Eraser < Programs < Start

- راهنمای انتخاب یک گزینه در صفحه برنامه

کلیک کنید: روی گزینه 'Headings'

- راهنمای فشردن یک دکمه در صفحه برنامه

بفشارید: OK

- راهنمای انتخاب و تیک زدن گزینه‌ها (برای توضیحات بیشتر به لغتنامه مراجعه کنید)

تیک‌بزنید: 'Option'

- راهنمای فشردن کلیدهای ماوس

کلیک کنید

راست‌کلید کنید

دبل‌کلیک کنید

- راهنمای رفتن روی برگه‌های مختلف یک پنجره

در راهنمای انگلیسی برگه‌ها (tabs) با حروف بزرگ نمایش داده شده بودند که به دلیل غیرممکن بودن این کار در فارسی به طور مشخص به رفتن روی برگه‌ها اشاره شده است.

راهنماهای دیگر

- راهنمای فشردن کلیدهای کیبرد

Ctrl + V

- راهنمای کلماتی که در لغتنامه توضیح داده شده اند.

درشت

تصاویر

نسخه ویندوز - اینکه این برنامه دقیقاً با چه نسخه‌ای از ویندوز سازگار است.

Shareware - این برنامه یک مدت زمان آزمایشی دارد که بعد از طی شدن آن باید خریداری شود.

آزادافزار - این برنامه را می‌توان به شکل آزاد و رایگان و برای همیشه استفاده کرد.

اینترنت - برای استفاده از این برنامه به دسترسی اینترنت نیاز دارید.

بدون اینترنت - برای استفاده از این برنامه نیازی به دسترسی به اینترنت ندارید.

فلاپی دیسک - می‌توانید این برنامه را روی فلاپی کپی و از همانجا اجرا کنید.

می‌توانید این برنامه را به شکل کامل به روی سی‌دی کپی و از همانجا اجرا کنید.

می‌توانید این برنامه را روی حافظه USB کپی کرده و از همانجا اجرا کنید.

ساده - میزان سختی

ساده - میزان سختی

زبان - نشان می‌دهد که آیا امکان نصب و استفاده از برنامه به زبان‌های انگلیسی، روسی، اسپانیولی، فرانسه یا عربی وجود دارد یا خیر.